

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling
van een Wetboek van Strafvordering. (18 der Zitting
1919—1920.)

Het afdelingsonderzoek over dit ontwerp van wet heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Men verheugde zich over de behandeling van dit wetsontwerp, omdat reeds vele jaren naar herziening van het in vele opzichten verouderd Wetboek van Strafvordering was gevraagd en, al werd niet alles verkregen wat men wenschte, veel goeds door dit nieuwe wetboek kan worden bereikt. Aan het werk der Staatscommissie en het initiatief van den vorigen Minister van Justitie Ort werd hulde gebracht. Ook aan het tegenwoordig hoofd van het departement werd dank geweten voor zijn ijver om reeds zoo spoedig na zijn optreden deze uitgebreide stof in behandeling te nemen. De door dezen Minister aangebrachte wijzigingen toonen aan, dat zoowel vorm als inhoud van dit wetboek Zijne Exellentie ter harte gaan.

Over het wetsontwerp werd waardeering uitgesproken. Men prees het, dat, in weerwil van het veel omvattende en moeilijke werk aan eene herziening van een geheel wetboek verbonden, men niet den weg van stuksgewijze verandering had gekozen, doch integendeel de strafprocedure in al hare onderdeelen op meer moderne leest had geschoeid. Aan de systematische indeeling van de stof, die een overzicht vergemakkelijkt, alsmede de taal en de wijze van uitdrukking werd lof toegezwaaid en men verheugde zich er in, dat verwijzingen naar verschillende artikelen, elders in het ontwerp-wetboek geplaatst, zelden voorkwamen. Ook waardeerde men het, dat de meeste artikelen kort zijn geredigeerd en dat het zoo hinderlijk gebruik of misbruik van tusschenzinnen is vermeden. Daarbij draagt het ontwerp een zuiver Nederlandsch karakter; vele van zijne bepalingen vindt men in geen de bekende, vreemde wetboeken.

Enkele leden zouden gaarne gezien hebben, dat de omvang van het geheel minder groot ware geworden. Het tegenwoordig wetboek bestaat immers uit 419 artikelen, het ontwerp uit 557 artikelen en eene slotbepaling. Hiertegen werd opgemerkt, dat het ontwerp voorschriften bevat omtrent verschillende onderwerpen, waarvan de regeling in het bestaande wetboek ontbreekt.

§ 2. Niet onverdeeld gunstig was het oordeel van onderscheidene leden, die van gevoelen waren, dat het wetboek zeer goede diensten kan bewijzen, waar het geldt de berechting van eenvoudige zaken, maar dat het zeer de vraag is, of het thans nog geldende stelsel, waaraan ongetwijfeld gebreken kleven, voor ingewikkelde zaken niet de voorkeur verdient boven dat van het ontwerp. Zij vreesden, dat in moeilijke zaken de daders veelal straffeloos zullen blijven. De ruime uitbreiding van de rechten van de verdediging, de afschaffing van de bevoegdheid der rechtbank om gevangenneming vóór de behandeling der zaak ter terechtzitting te gelasten, de aanzegging aan den derdachte, dat verdere vervolging niet zal plaats hebben en de veranderende regeling van het bewijsrecht zullen er toe leiden, dat het doel, dat men met vervolging van strafbare feiten op het oog heeft: de waarheid te leeren kennen, ten einde hen, die zich tegen de maatschappelijke orde hebben vergrepen, hun vergrijp te doen gevoelen, in vele gevallen, waarin dit juist noodig is, niet zal worden bereikt. Dit zal niet alleen het aanzien van de justitie, maar ook het algemeen belang in hooge mate schaden.

Bestond er dus bij verschillende leden groot bezwaar tegen

de oplossing, aan verscheidene vraagstukken van het strafproces gegeven, zoo meenden zij toch, dat, in het tegenwoordige stadium van behandeling, het niet aangaat, alle voor- en nadeelen van de in het ontwerp gehuldigde en in artikelen belichaamde beginselen op te sommen, te wikken en te wegen, omdat aan de Kamer het recht van amendement ontbreekt en de bezwaren in hoofdzaak door de praktijk zullen moeten worden opgelost of wel duidelijker aan den dag zullen komen.

Zij wenschten echter den nadruk er op te leggen, dat zij door veel, zelfs wat van groot belang is, niet uitdrukkelijk te bespreken, niet geacht willen worden in te stemmen met alle beginselen van het ontwerp, waarover hier niet uitdrukkelijk wordt gehandeld.

§ 3. Ingenomenheid werd ermede betuigd, dat de berechting blijft opgedragen uitsluitend aan ambtelijke, rechtsgeleerde rechters en geen leekenrechtspraak wordt ingevoerd. Het werd echter door enkele leden betreurd, dat het accusatoire beginsel in het strafproces niet zuiver was doorgevoerd. Zij waren van oordeel, dat leden der zittende magistratuur geen opsporingsarbeid behoorden te verrichten, doch zich uitsluitend te bepalen hadden tot berechten, waarbij nog het bezwaar werd aangevoerd, dat voor handelingen van den rechter-commissaris de ministerieele verantwoordelijkheid niet bestaat.

Ook meenden sommige leden, dat het opportuniteitsbeginsel in het ontwerp niet gelukkig was geformuleerd, omdat juist vaak op gronden, ontleend niet aan het algemeen belang, maar aan individueele belangen, van vervolging behoort te worden afgezien.

Andere leden konden zich met deze stellingen niet vereenigen. Zij waren van oordeel, dat de Minister voor handelingen van den rechter-commissaris, evenmin als voor die van andere onafzetbare rechterlijke ambtenaren, niet aansprakelijk mag worden gesteld, daar hij daarop niet den minsten invloed kan en mag uitoefenen. De Nederlandsche rechter heeft zijne uitspraken steeds vrij weten te houden van politieke overwegingen. De wet op de rechterlijke organisatie en het Wetboek van Strafrecht waken voldoende tegen mogelijke misbruiken.

§ 4. Onder de vraagstukken, waaromtrent de gevoelens het meest uiteenliepen, behoorde in de eerste plaats dat betreffende de rechten en bevoegdheden in het ontwerp voorgesteld ten behoeve van den verdachte en diens verdediging.

In het algemeen vond het instemming, dat tegenover de ruime machtsbevoegdheden van het parket als vertegenwoordiger der Overheid, de rechten van den verdachte en diens raadsman waren uitgebreid en beter gewaarborgd, en evenzeer dat schorsing der preventieve hechtenis en schadeloosstelling na eventueel ondergaan daarvan mogelijk worden. Thans zullen beklagde en vervolger meer komen te staan op één lijn; de macht van sommige lagere opsporingsambtenaren zal verminderen en dientengevolge, hun eventueel willekeurig optreden. Dit laatste klemt te meer, waar in de laatste jaren velerlei feiten, waaraan vroeger geen of weinig aanstoot werd genomen, tot misdrijven of overtredingen zijn gestempeld, ten gevolge waarvan veel meer burgers dan vroeger uit alle kringen der maatschappij met de justitie in aanraking kunnen komen.

Door het feit, dat de verdachte zich, als 't ware van den aanvang af, van rechtskundigen bijstand verzekerd ziet, of zich er van voorzien kan, zal willekeur, indien vrees daarvoor mocht bestaan, worden uitgesloten.

Anderen waren echter van meening, dat het ontwerp te ver gaat in deze en als het ware eene pijnlijke zorg aan den dag legt, om het privaat belang van de verdachten te behartigen, die als onschuldig worden beschouwd en behandeld. Zij bestreden de ruime plaats aan den raadsman, reeds van af het begin van de vervolging toegekend. Indien toch de verdachte reeds van meet af weet, wat tegen hem wordt ingebracht en welke wegen worden gekozen om de waarheid te achterhalen, zal

het hem niet moeilijk vallen om, door tusschenkomst van zijnen raadsman, de sporen van zijn misdrijf te vernietigen en zoodoende de strafvervolgning te doen mislukken. De verdachte zal van den raadsman leeren, wat hij bij dat onderzoek moet nalaten te zeggen en toe te geven, om te voorkomen, dat zijne verklaring als erkenning zal worden opgevat. Zeer gevaarlijk werd geacht de bepaling van art. 29, waarbij aan den verdachte uitdrukkelijk het recht wordt gegeven om niet te antwoorden op tot hem gerichte vragen.

Ook de regeling der briefwisseling tusschen raadsman, verdachte en buitenwereld kan aanleiding tot groot misbruik geven. De bevoegdheid van verdachte en verdediger om bijna zonder beperking inzage van stukken te nemen, werd afgekeurd.

De leden, hier aan het woord, verklaarden daarbij niet het wantrouwen te deelen, dat in het algemeen in ieder raadsman wordt gesteld, maar waren ook niet van oordeel, dat het praedicaat „verdediger” den drager met een stralenkrans omgeeft en tot een soort bovenaardsch wezen verheft. De praktijk geeft daarvoor geen grond.

Ook getuigen zullen zich wel wachten inlichtingen te verschaffen, wanneer zij weten, dat de verdachte dadelijk zal vernemen wat zij hebben verklaard, overtuigd als zij zijn, dat de verdachte of diens medeplichtigen bloedig wraak op hen zullen nemen of hen zullen benadeelen.

Daarbij komt, dat de waarborgen, die de wet tegen misbruik opneemt, ten eenenmale onvoldoende en denkbeeldig zijn. Zij kunnen alleen worden toegepast, wanneer van misbruik is gebleken, maar dan is het te laat en is onherstelbaar nadeel toegebracht aan de rechtsorde.

Het geheele stelsel gaat, volgens de leden hier aan het woord, uit van de veronderstelling, dat vervolgende ambtenaren, rechters-commissarissen en in zekere mate ook de colleges, de onbevangenheid, bekwaamheid en onpartijdigheid missen, noodig om de rechten der individuen te beschermen. Dat zij zich hieraan zouden hebben schuldig gemaakt, is echter nooit afdoende aangetoond en ook niet bewoerd; waarom thans de rechten van de Staatsorganen zoozeer te beperken?

Men herinnerde aan hetgeen door den heer VAN SASSE VAN YSSELT in de andere Kamer op 22 April l.l. (*Handelingen der Tweede Kamer, Zitting 1919—1920, bladz. 1934*) werd uiteengezet.

De reeds gemelde mededeeling aan den verdachte, dat hij niet tot antwoorden verplicht is, achtte men bovenal in strijd met de eischen van eene goede justitie. Het kan niet tot iets goeds en zal tot veel kwaads leiden en belemmert in hooge mate, zonder voordeel aan te brengen, het geregeld onderzoek.

Hiertegen werd opgemerkt, dat men hier een compromis heeft tusschen het inquisitoire en het accusatoire beginsel, hetgeen bedoelt den verdachte duidelijk te doen gevoelen, dat de rechter-commissaris en de rechtbank onpartijdig onderzoek doen en oordeelen, en niet vijandig tegenover hem staan, maar zijn vertrouwen verdienen. De verzekering, dat hij niet behoeft te antwoorden, met tact hem gegeven, moet strekken, om hem in dat vertrouwen te versterken.

In het strafproces toch staan openbaar ministerie en raadsman tegenover elkander, niet in dezen zin, dat de taak van eerstgenoemde zou zijn om een onschuldige te doen veroordeelen en die van den raadsman om een schuldige te doen vrijspreken. Beider taak is om het Staatsbelang te dienen, eenerzijds om te doen straffen hem, die de strafwet heeft overtreden en anderzijds om te voorkomen, dat een onschuldige zal worden veroordeeld. Bezigt het openbaar ministerie ongeoorloofde middelen om den verdachte tot bekentenis te brengen, dan worde hij van Regeeringswege daarvoor gestraft, en maakt een opsporingsambtenaar zich hieraan schuldig, dan worde deze door het openbaar ministerie of zijne superieuren tot zijn plicht gebracht; maar evenmin als dergelijke handeling in strijd met zijn plicht van openbaar ministerie en opsporingsambtenaar mag worden verondersteld, evenmin mag worden aangenomen, dat een raadsman

van den verdachte medeplichtige van dezen wordt of dezen zal aanraden onwaarheid te zeggen. Mocht het blijken, dat de raadsman gedurende het vooronderzoek als medeplichtige van den verdachte handelt, dan worde hij vervolgd op grond van art. 189 of door den Raad van Toezicht en discipline gestraft volgens Reglement III van orde en discipline voor de advocaten en procureurs. Het wetsontwerp geeft in art. 50 den rechter de bevoegdheid om, als wordt vermoed dat het vrije verkeer tusschen verdachte en raadsman wordt misbruikt, dit verkeer te beletten.

Openbaar Ministerie en raadsman staan bij behandeling van een strafzaak niet tegenover elkander wat hun doel betreft, maar alleen wat betreft het standpunt van beoordeeling van de gebleken feiten en die van de wetsartikelen, welke daarop van toepassing zijn. Hierop wijst de bepaling van art. 275, dat behalve de rechters en den griffier aan de tafel der rechtbank niemand plaats neemt, waardoor een einde wordt gemaakt aan den thans bestaanden toestand, waarin het openbaar ministerie zitting heeft aan dezelfde tafel als de rechtbank en er ongelijkheid schijnt te bestaan met den raadsman, ten aanzien van hunne plaats in de rechtszaal.

§ 5. Sommige leden waren van meening, dat op veel te kwistige wijze op het niet nakomen van op zichzelf onbelangrijke formaliteiten nietigheid wordt gesteld, zooals door den heer VAN DOORN in de vergadering van 21 April 1920 (*Handelingen der Tweede Kamer, bladz. 1904*) is betoogd.

De termijnen, gedurende welke verschillende beschikkingen van kracht zijn, mogen lang genoeg zijn voor uiterst eenvoudige zaken, zij zijn veel te kort voor ingewikkelde of omvangrijke, omdat de stukken tegelijkertijd moeten staan ter beschikking, zoowel van het openbaar ministerie, als van den verdachte, van diens verdediger, van deskundigen en van de rechtbank zelf, terwijl er misschien ook nog afschriften van zullen moeten worden gemaakt.

De bevoegdheid van den verdachte om te verzoeken, gehoord te worden en de verplichting van het college om hem in tal van gevallen te hooren, brengt eensdeels mede eene groote vermeerdering van werkzaamheden bij colleges, die vele belangrijke strafzaken te behandelen hebben, en zal dus tot uitbreiding daarvan moeten leiden, terwijl anderdeels het vervoer van de gevangenen van en naar de verhoorplaats, het bewaken in de gerechtsgebouwen enz. een talrijk personeel en uitbreiding van localiteiten onvermijdelijk zullen maken.

§ 6. Het werd betwijfeld, of de regeling van het bewijs, vervat in de artikelen 334 en volgende van het ontwerp, er toe zal leiden, dat in het overgrootste aantal der gevallen tegen den verdachte straf zal kunnen worden uitgesproken, indien hij schuldig wordt bevonden.

Wel keurde men het goed, dat eigen waarneming van den rechter en verklaringen van een deskundige onder de wettelijke bewijsmiddelen zijn opgenomen, terwijl de bewijs-minima zeer zijn beperkt, maar de vraag rees of dit grooter gemak om tot de constructie van het bewijs te geraken, niet wordt te niet gedaan door het vereischte, dat alles uit het onderzoek op de terechtzitting moet blijken, terwijl het vereischte, dat de redenen van wetenschap uitdrukkelijk door den getuige zullen moeten worden opgegeven, dezen in beduidende mate in de aflegging van een onbevangen verklaring zal hinderen.

Ook het verdwijnen der aanwijzingen uit de opgave der bewijsmiddelen, achtte men niet zonder bedenking. Veel, wat daaronder thans gebracht wordt, zal voortaan bij de formuleering van het bewijs moeten ontbreken.

Volkomen onberekenbaar achtte men het oordeel van de colleges over de vraag, welke feiten of omstandigheden van algemeene bekendheid zijn. Het oordeel van den hoogen raad over dit feitelijk begrip is, meende men, uitgesloten, zoodat eenheid van rechtspraak niet gemakkelijk zal worden verkregen.

§ 7. Dat het onderzoek aan het lichaam en de kleeding thans in de wet is geregeld, verdient zeker goedkeuring, hoewel aan het bestaan van het recht daartoe ook thans niet met grond kan worden getwijfeld.

§ 8. Het instituut der onverwijde oproeping om op korten termijn voor den kantonrechter te verschijnen, vond, als poging om kleinere vergrijpen sneller te doen berechten, instemming, doch enkele leden betwijfelden, of in de praktijk het dadelijk uitreiken dier oproeping met invulling van het feit, veelal op straat, houdbaar zou blijken.

§ 9. Enkele leden hadden ernstig bezwaar tegen de instelling der rechterlijke bevelen tot handhaving der openbare orde (titel VII), waarvan zij bijv. bij werkstaking of in tijden van beroering, vexatoire toepassing vreesden, te meer wijl die bevelen, met eventuele in-verzekering-stelling, ook zullen kunnen worden gegeven in geval van lichte overtredingen.

• § 10. De vraag werd gesteld welke gevolgen de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering zoude hebben voor de militaire rechtspraak.

Thans worden vele bepalingen van dat wetboek analogisch toegepast. Ook wordt in verschillende bepalingen van de wet betreffende de rechtspleging bij de landmacht, bijv. art. 179, 4°, verwezen naar artikelen van het Wetboek van Strafvordering.

Gewezen werd voorts op de artikelen 24 en 63 (bijstand en tegenwoordigheid van den raadsman bij het vooronderzoek); artt. 180 en 275; ook art. 309 (wijziging der telastelegging) en titel VII (rechtsgeding bij het kantongerecht).

Voor al echter meende men de aandacht te moeten vestigen op het in art. 338 bepaalde, dat onder verklaring van een getuige wordt verstaan zijne *bij het onderzoek op de terechtzitting* gedane mededeeling van feiten en omstandigheden. Naar bekend is, worden bij de informatiën voor den officier-commissaris de getuigen steeds onder eede gehoord en kan hun getuigenis dus als bewijsmateriaal voor het vonnis gebezigd worden. In zeer vele zaken van eenvoudigen aard (men denke aan desertie) kan dus een nader getuigenverhoor achterwege blijven.

Wordt echter het nieuwe art. 338 ook voor de militaire rechtspleging toepasselijk, dan zouden alle getuigen, die reeds bij de informatiën onder eede gehoord zijn, opnieuw ter terechtzitting moeten verschijnen, om nogmaals eenzelfde, later te beëindigen verhoor te ondergaan. Het thans in art. 338 van dit ontwerp voorgestelde is dan ook niet wel vereenigbaar met den geheelen opzet der rechtspleging bij de landmacht.

Men meende wel te doen, op een en ander thans reeds de aandacht der Regeering te vestigen, opdat deze daarmede bij de wettelijke regeling der invoering van het voorliggende ontwerp (zie de slotbepaling) zoude kunnen rekening houden.

Artikelen.

Art. 14. Wat zal het gevolg zijn, wanneer de tijd gedurende welke de vervolging, al of niet verlengd, is geschorst, vervallen is, zonder dat een uitspraak van den burgerlijken rechter is gevraagd of verkregen?

Wat is het rechtsgevolg van de opheffing der schorsing? Moet de zaak dan opnieuw door dagvaarding van den verdachte worden onderworpen aan het oordeel van den rechter voor wien zij aanhangig was?

Artt. 27—28 *junctis* art. 50. De raadsman heeft vrijen toegang tot den verdachte, die in verzekerde bewaring of voorloopige hechtenis is, kan hem alleen spreken en brieven met hem wisselen onder het vereischte toezicht. Welke is de beteekenis der uitdrukking „onder het vereischte toezicht”, indien de verdachte alleen met den raadsman mag spreken en briefwisseling met den raadsman wordt toegestaan, zonder dat van den invloed door anderen wordt kennis genomen? Bestaat hier geen tegenstrijdigheid?

Door het voorschrift, dat de raadsman ook reeds tijdens de politie-bewaring den verdachte alleen mag spreken en de verdachte met hem mag correspondeeren, zonder dat van dit schrijven mag worden kennis genomen, wordt het onderzoek zeer bemoeijlijkt, ja nu en dan verijdeld. Het eerste onderzoek is toch bij de opsporing van een strafbaar feit van het meeste gewicht.

Ook door het voorschrift, dat de verdachte telkens, wanneer hij dit verzoekt, de gelegenheid moet hebben om zich met zijn raadsman in verbinding te stellen, wordt het onderzoek zeer bemoeijlijkt.

Is de verdachte inderdaad onschuldig, dan zal zulks ook zonder raadsman zeer spoedig aan den onpartijdigen rechter-commissaris blijken. De verdachte kan immers aan den rechter-commissaris opgeven, welke getuigen hij meent, dat ter zijner ontlasting zullen kunnen worden gehoord. De rechter-commissaris zal zeker niet weigeren deze getuigen te hooren.

Art. 29. De verdachte is niet tot antwoorden verplicht; hiervan wordt hem vóór het verhoor mededeeling gedaan; inlichtingen van zijne zijde behoeft hij dus niet te geven.

Dat deze regelen ook gelden voor het verhoor op de openbare terechtzitting, is zeker bedenkelijk. Het prestige van het college kan daardoor niet verhoogd worden.

Is met deze bepaling niet in strijd het denkbeeld, dat de verdachte wel verplicht is te verschijnen, indien hij is opgeroepen?

Waarom zijn de getuigen wel verplicht de overheid in te lichten en de verdachte niet, hoewel er vermoeden bestaat, dat hij het meeste weet van het strafbare feit, dat gepleegd is? Het onderzoek naar strafbare feiten is een openbaar belang en daartoe behoort ieder mede te werken, die daaromtrent inlichtingen verstrekken kan.

Dat in andere gevallen volgens dit laatste beginsel is gedacht en wordt gehandeld, bewijst art. 64 der Ongevallenwet, dat aan ieder de verplichting oplegt bij een onderzoek naar een ongeval den leider van het onderzoek mede te deelen, wat hem daaromtrent bekend is. Ditzelfde beginsel, de verplichting om de overheid in te lichten, vindt men in artikel 42, 1e lid, van de wet op de oorlogswinstbelasting 1916, volgens welk artikel men den inspecteur der belastingen inzage van zijne boeken moet verleen.

Moet aan den verdachte vóór elk verhoor mededeeling worden gedaan, dat hij niet verplicht is te antwoorden, of is het voldoende, dat deze mededeeling vóór het eerste verhoor geschiedt?

Wat zal het gevolg zijn, indien de mededeeling in het proces-verbaal van het verhoor onvolledig geschiedt?

Art. 30. Reeds tijdens het politie-onderzoek moet den verdachte gelegenheid worden gegeven kennis te nemen van de stukken. Is dit niet bezwaarlijk, omdat daardoor het onderzoek zeer kan worden bemoeijlijkt, en gevaarlijk, omdat druk op de getuigen zal kunnen worden uitgeoefend om te zwijgen of onjuist te verklaren? Uit die stukken toch is misschien te zien welke getuigen nog moeten worden gehoord.

Artt. 33—34. De hoop werd uitgesproken, dat de algemeene maatregel van bestuur regelende de wijze waarop de kennisneming van processtukken mag geschieden, tegen overdrijving zal weten te waken. Het komt toch voor, dat sommige rapporten van deskundigen door talrijke foto's en teekeningen worden toegelicht. Het zoude onpraktisch, uiterst kostbaar en doelloos zijn den beklagde het recht te geven daarvan reproducties te krijgen.

Men meende, dat de wet, die van „afschrift” spreekt, daaronder „lichtdruk” niet verstaat.

Art. 35. Zal het gerecht, wanneer het belang van het onderzoek dit niet verbiedt, verplicht zijn den verdachte zoo dikwijls, desgewenscht dagelijks, te hooren, als hij het verkiest

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 18.

te vragen? Dit ware eene bespotting van het gezag en zeker ongewenscht.

Art. 36. De verklaring, dat de zaak geëindigd is, komt vrijwel overeen met de tegenwoordige buitenvervolginstelling, doch mist de daarvoor thans geldende waarborgen.

De wellicht schuldige verdachte kan zich na de verklaring veilig achten. Is hervatting van het onderzoek daardoor uitgesloten en hebben openbaar ministerie en verdachte tegen een uitspraak als hierbedoeld, een rechtsmiddel, zoo ja welk?

Art. 38. Uit het verband tusschen dit artikel en art. 39 schijnt te volgen, dat zoodra men als verdachte door de politie wordt gehoord of zelfs maar opgeroepen, men het recht heeft een raadsman te kiezen en dat deze dadelijk kan optreden. Moet daaronder worden verstaan, dat hij de verhooren kan bijwonen en zelfstandig mag optreden? Zoo ja, dan wordt hierdoor het werk van rijksveldwacht, burgemeester en andere opsporingsambtenaren op bedenkelijke wijze belemmerd en onmogelijk gemaakt.

Art. 39. Is de zaak nog niet in handen van den officier van justitie, dan geeft de raadsman kennis aan den betrokken hulpofficier, dat hij als raadsman zal optreden. De wet schrijft niet voor, dat deze hulpofficier daarvan kennis moet geven aan den officier van justitie. Dit kan ten gevolge hebben (bij politiebewaring), dat, zonder dat de officier van justitie het weet, de raadsman zich met den verdachte in verbinding stelt.

Art. 39, 50. Is onder „de officier van justitie” in art. 50 ook begrepen de „hulpofficier”?

Zoo neen, hoe gaat het dan in de buitengemeenten, waar de officier van justitie niet aanwezig is en kan optreden?

Mag de hulpofficier van justitie dan het verkeer tusschen raadsman en verdachte niet belemmeren en stopzetten, ook al ziet hij, dat niet alles even juist gaat?

Art. 40. De bepaling, dat, ook indien de verdachte na het onderzoek op de terechtzitting in eersten aanleg in vrijheid is gesteld en uit de voorloopige hechtenis is ontslagen, hem een raadsman wordt toegevoegd, achtte men overbodig en in hooge mate bezwarend voor de advocaten.

Art. 49. De bepaling, dat het verhaal op den verdachte niet meer plaats kan vinden, indien sedert de dagteekening van het bevelschrift drie maanden zijn verlopen, achtte men onjuist. Die termijn is veel te kort, daar de gegoedheid van den verdachte later kan blijken en dan verhaal is uitgesloten.

Art. 50. De vrijheid van briefwisseling tusschen raadsman en verdachte, zonder dat van den inhoud door anderen wordt kennisgenomen, achtten velen een verderfelijk beginsel. Feitelijk komt dit neer op vrije briefwisseling met iedereen.

Men meende, dat het vanzelf sprak, dat een bevel, als bedoeld in de 2de alinea van het artikel, gedurende den loop van het onderzoek meer dan éénmaal kan gegeven worden, doch wenschte zekerheid omtrent dit punt.

Welken tijd kan de rechtbank als duur voor een gewijzigd of aangevuld bevel bepalen?

Het vrij verkeer, hier bedoeld, is te ver gedreven. De officier van justitie kan den toegang verbieden, indien een ernstig vermoeden van gevaar voor het onderzoek bestaat, maar hoe kan deze dat beoordeelen, als de zaak nog in handen der politie is en hem zelfs niet is medegedeeld, wie de advocaat is? Nadat de hulpofficier — een weinig ervaren burgemeester misschien — kennis heeft gekregen van een raadsman, dat hij is gekozen, moet hij dezen tot den verdachte toelaten.

Tijdens de voorloopige hechtenis is bedoeld vrij verkeer evenzeer gevaarlijk, omdat het onderzoek daardoor zeer kan worden bemoeilijkt, dikwijls het onderzoek naar de waarheid schaadt en zoo indruischt tegen de rechtsorde.

De mogelijkheid tot verbod neemt het kwaad niet weg,

omdat de betrokkene er in zal zien eene mindere waardeering van zijn werk en daarom zal de officier van justitie meer over zijn kant laten gaan, dan in het algemeen belang gewenscht is.

Ware het niet juister geweest de bepalingen van het 2de, 3de en 4de lid weg te laten?

In de praktijk zal daarop nooit of te nimmer een beroep kunnen worden gedaan, voor het te laat is.

Hoe toch zal uit bepaalde omstandigheden (die nl. door den officier van justitie zullen moeten worden opgenoemd) kunnen blijken, dat het vrije verkeer tusschen raadsman en verdachte zal strekken om den verdachte bekend te maken met eenige omstandigheid, waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven?

De officier van justitie en de rechter-commissaris kunnen immers niet weten of uit omstandigheden afleiden, welke de plannen en het voornemen van den raadsman zijn en deze zal hun dat vooraf wel niet zeggen. Eerst als het kwaad is geschied, zal men het bemerken en dan, als alles verloren is en dus de officier van justitie uit bepaalde omstandigheden kan opmaken, dat het vrije verkeer wordt misbruikt voor pogingen om de opsporing der waarheid te belemmeren, doordien de raadsman aan den verdachte omstandigheden mededeelt, waarvan de verdachte in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven, mag dat vrije verkeer worden verboden. Doch dan kan het verbod wel achterwege blijven, dan is het te laat.

Art. 58, 1ste lid. Enkele leden zouden het bevel tot inverzekeringstelling ook willen uitgebreid zien tot feiten, waarvoor voorloopige hechtenis niet is toegelaten.

Anderen stelden de vraag, hoe die leden zich die regeling hadden gedacht.

2de lid. Dat het bevel tot inverzekeringstelling slechts twee dagen van kracht is, geldt als een bewijs voor de meening, dat de in het ontwerp-wetboek gestelde termijnen veel te kort zijn. Bij eenigszins ingewikkelde feiten, waarbij inlichtingen elders dan ter plaatse waar de verdachte in verzekering is gesteld en zelfs in het buitenland, moeten worden ingewonnen en getuigen aldaar moeten worden opgespoord en gehoord, is het volstrekt onmogelijk binnen zoo korten tijd iets deugdelijks voor te bereiden, zelfs zich omtrent de hoedanigheden en den persoon van den verdachte licht te verschaffen.

Art. 61. De hier bepaalde termijn van 6 uur is te kort. Indien de verdachte een ingewikkeld verhoor ondergaat en zijn onschuld kan of wil bewijzen, zal het verhoor moeten worden gestaakt.

De bedoeling is zeer zeker, om een *onafgebroken* verhoor van zes uur te verbieden, maar dat staat er niet.

Art. 65. Dit artikel achtten eenige leden in strijd met het belang van den verdachte. Volgens het huidige stelsel toch, moet binnen 6 dagen na de aanhouding de rechtbank beslissen over de vraag, of de hechtenis al of niet moet worden voortgezet. Volgens dit artikel zal de rechter-commissaris de hechtenis met 6 dagen mogen verlengen, zonder tusschenkomst van de rechtbank. De rechter-commissaris krijgt dus de macht, den verdachte (op vordering van den officier) 12 dagen in hechtenis te houden, waardoor hij den prikkel verliezen kan, zijn onderzoek spoedig te doen.

En hoe zal de Rechtbank hier het waakzaam toezicht kunnen uitoefenen, zooals art. 180 voorschrijft?

De regeling van het bestaande Wetboek van Strafvordering is, naar het oordeel der leden die deze opmerking maakten, beter.

Art. 66. Op het bezwaar aan het verplichte verhoor verboden is reeds hiervoren gewezen.

Nieraan kan nog worden toegevoegd, dat het ondoenlijk is voor den ondervragenden president om met vrucht dat verhoor te

leiden, omdat bij drukke rechtbanken hem de tijd ontbreekt om de stukken te lezen, die hem bijna altijd op het laatste oogenblik bereiken. Hetzelfde bezwaar geldt voor de bijzittende rechters en ook voor den raadsman, zij het in mindere mate.

Naar de meening van enkele leden laat het ontwerp ten onrechte niet toe, dat de rechtbank een bevel tot gevangenneming verleen kan vóórdat de zaak ter terechtzitting wordt behandeld. De praktijk echter leert, dat de mogelijkheid om zoodanig bevel te geven noodig is. Door de rechtbank toch te Amsterdam werden in 1918 in raadkamer 86 maal, in 1919 87 maal zulke bevelen (vóórdat de zaak ter terechtzitting wordt behandeld) verleend.

Zoodanig bevel kan noodig zijn, omdat de rechter-commissaris ten onrechte, hetzij uit te groote lankmoedigheid, hetzij omdat hij het bewijs te zwak acht, om van andere gevallen niet te spreken, voorloopige aanhouding weigert.

Schijnbaar wordt het bezwaar, dat de rechtbank niet bevoegd is een bevel tot gevangenneming te verleen vóór de behandeling ter terechtzitting, ondervangen door de bepaling van art. 424, houdende dat het openbaar ministerie van alle beschikkingen van de rechtbank en van den rechter-commissaris in hooger beroep kan komen bij het gerechtshof of de rechtbanken binnen 8 dagen. In werkelijkheid is dit echter niet het geval, want het ontwerp schrijft niet voor, dat de rechter-commissaris, wanneer hij een bevel tot bewaring weigert (art. 63), daarvan eene beschikking moet maken. Dit schijnt ook niet de bedoeling te zijn, wanneer men let op art. 184, waarbij uitdrukkelijk het nemen van eene beschikking is voorgeschreven.

Verondersteld wordt tevens, dat de officier van justitie de stukken binnen 3 dagen terugontvangt; als dit nu eens niet gebeurt, hoe kan de officier van justitie dan in beroep gaan?

Art. 73. Gevraagd werd, of het de bedoeling is van dit artikel, dat een kind, ter beschikking van de Regeering gesteld, terstond na de uitspraak in vrijheid moet worden gesteld, zonder dat, zooals onder het huidige Wetboek van Strafvordering, de uitvoering daarvan door het openbaar ministerie kan worden geschorst.

De Regeering kan immers niet over het kind beschikken, zolang het vonnis niet onherroepelijk is geworden. Het kind moet dan tijdelijk aan zijne ouders worden teruggegeven en zal gelegenheid hebben opnieuw misdrijven te plegen. Dikwijls zijn juist knapen, die ter beschikking der Regeering zijn gesteld en niet zijn ingesloten, gevaarlijk voor de maatschappij, onverschillig als zij zijn, omdat zij toch naar een gesticht moeten.

Art. 80. Is het de bedoeling, dat de rechter — is dit de rechter-commissaris en de rechtbank of het hof of slechts een van allen? — de voorloopige hechtenis kan schorsen eerst nadat de verdachte heeft verklaard, dat hij zich aan de tenuitvoerlegging van het bevel tot voorloopige hechtenis niet zal onttrekken, of behoort daarover geen zekerheid te bestaan? In het laatste geval is de opneming der voorwaarde een wassen neus.

Is de rechter verplicht elken waarborg aan te nemen, of is hij bevoegd hem als onvoldoende af te wijzen?

Art. 83. Is het juist, dat de waarborgsom niet gestort behoort te worden? Men meende, dat dit volgt uit de bepaling, dat het verhaal bij lijfswang kan plaats hebben.

Indien dit juist is, dan ontbreekt aan het instituut elke grond.

Art. 84. Van het gevaar voor vlucht zal gewoonlijk eerst blijken nadat deze heeft plaats gehad.

Onderscheidene leden achtten de geheele regeling eene bevoorrechtiging der meer kapitaalkrachtigen.

Men was van gevoelen, dat in de grensarrondissementen, en die zijn vele, van toepassing van de zekerheidstelling weinig sprake zal kunnen zijn, want van daar is in normale tijden de vlucht al zeer gemakkelijk.

Art. 85 spreekt wel van „gestorte waarborg”, maar de verplichting tot storting volgt daaruit niet.

Art. 86. Het voorschrift van het met redenen omkleeden van alle rechterlijke beslissingen is uiterst lastig, een eindelooze bron van chicanes en middelen van cassatie. Het is te hopen en te verwachten, dat de praktijk er iets op zal vinden, waardoor dit alles kan worden voorkomen.

Art. 98. Wie zal te beslissen hebben, of de brieven of andere geschriften van dien aard zijn, dat de plicht tot geheimhouding zich daartoe uitstrekt?

Zal degeen, die deze voorwerpen onder zich heeft, de inbeslag-neming kunnen verhinderen, alleen door te verklaren, dat hij te dien aanzien tot stands-, beroeps- of ambtsgeheim gehouden is?

Zal een advocaat, aan wien door den dief gestolen effecten in bewaring zijn gegeven, deze onder zich mogen houden om ze later aan den dief terug te geven?

Valt zulk een raadsman niet onder de bepalingen van art. 189, 2°, en van artikelen 416 en 417bis van het Wetboek van Strafrecht?

Art. 100. Dat uit de bevoegdheid tot inbeslagneming ook die volgt tot het bevelen van de uitlevering dier voorwerpen en om van hun inhoud kennis te nemen, blijkt, naar men meende, mede uit de bepaling van art. 102.

Art. 141, sub 2°. De bepaling, dat de kantonrechters alleen belast zijn met de opsporing van strafbare feiten in zaken, welke niet aan hunne kennisneming zijn onderworpen, vond goedkeuring.

Verscheidene leden meenden, dat deze beperking in de praktijk moeielijkheden zal opleveren. Wanneer een kantonrechter tot opsporing overgaat, zal het dikwijls voorkomen, dat hij volstrekt niet weet, waartoe zijn onderzoek zal leiden. Moet hij dit eindigen, zoodra hij meent, dat de zaak wel aan zijne kennisneming is onderworpen, of het beëindigen?

Is het onderzoek in zulk een geval, of indien ten slotte blijkt dat de zaak den kantonrechter wel aangaat, geheel van onwaarde, of blijft het ten deele van waarde, zoo ja, hoever?

Art. 153. Welke ambtenaren worden bedoeld met „voor zoover zij hun ambtseed niet hebben afgelegd”?

Moet aan een proces-verbaal, dat niet persoonlijk door den relatand is opgemaakt, gedagteekend en onderteekend, bewijskracht worden ontzegd? Het kan voorkomen, dat iemand, die volkomen tot een en ander in staat pleegt te zijn, tijdelijk daartoe niet kan overgaan, bijv. door lichaamszwakte of verwonding van zijne handen. Mag dan geen proces-verbaal door hem worden gedictéerd?

Men wees er op, dat op drukke politiekantoren de opsporende ambtenaar het proces-verbaal door een ondergeschikte doet typen op dictée.

Is dit voortaan verboden? Dat ware zeker zeer te betreuren.

Art. 168. Het geval is niet voorzien, dat de rechter-commissaris niet op zijn verzoek moet kunnen worden ontslagen, zonder dat hij door den Hoogen Raad uit zijn ambt van rechter (zie art. 11 der wet op de Rechterlijke Organisatie) wordt ontzet. Men had het oog op lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van den rechter om het rechter-commissariaat waar te nemen, op langdurige afwezigheid, enz.

Art. 171. „beëdigd”. Is het vermoeden juist, dat in de bij de wet bepaalde gevallen de plaatsvervangende griffier kan volstaan met het afleggen van eene verklaring of belofte? Zoo ja, dan zoude eene andere redactie, luidende: „Deze... legt vóór den aanvang zijner bediening in handen van den rechter-commissaris af den eed, de belofte of de verklaring, dat hij zijne taak naar behooren zal vervullen” de voorkeur verdienen.

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 18.

Art. 185. Daar de officier van justitie veelal prijs er op zal stellen om het verhoor bij te wonen, indien ook de raadsman tegenwoordig is, wordt door de bepaling van dit artikel de taak van het openbaar ministerie zeer verzwaaard en zal belangrijke uitbreiding van de parketten niet kunnen uitblijven.

Art. 191. „beëdigd”. De vraag gedaan bij art. 171 geldt ook hier.

Art. 195. Moet met het onderzoek gewacht worden, totdat de rechtbank daartoe machtiging heeft verleend, waarmede een geruime tijd gemoeid kan zijn?

Blijft de verdachte zolang onder toezicht, opdat hij buiten staat zij zijn lichamelijken toestand te veranderen of de sporen van het strafbare feit weg te maken? Men dacht hierbij aan bloedsporen op het lichaam van een van mishandeling verdachte en aan het verwekken van abortus.

Art. 216. Men vroeg of de getuigen, die in zaken tot de competentie van den militairen rechter behoorende, moeten worden gehoord, ook door den rechter-commissaris moeten worden beëdigd.

Zoo ja, waarom is dit onderwerp niet hier geregeld? Uit het feit, dat van uitlevering wel gesproken wordt, mocht, zoo meende men, niet a contrario worden afgeleid, dat het voorschrift in militaire zaken niet van toepassing is.

De tweede alinea van het artikel bevat een incidenteele, maar daarom niet minder belangrijke en naar veler meening hoogst bedenkelijke regeling der cedskwestie.

Art. 227. De beslissing hier door den rechter-commissaris te nemen, is zeer moeilijk. In vele gevallen zal hij niet kunnen beoordeelen, of het belang van het onderzoek de keuze der aanbevolen personen als deskundigen verbiedt. Veelal zullen zij hem onbekend zijn en zal hij hunne kunde of betrouwbaarheid niet kunnen beoordeelen.

Eene positieve redactie zoude de voorkeur verdiend hebben boven de voorgestelde negatieve.

Art. 244 en 245. Na het onderzoek van den rechter-commissaris moet de officier van justitie uiterlijk binnen eene maand na de sluiting van het onderzoek, den verdachte of mededeelen dat hij hem niet zal vervolgen, of aanzeggen, dat hij verder vervolgd wordt, of hem dagvaarden.

Is de bepaling, dat aanzegging van niet verdere vervolging aan den verdachte moet geschieden, wel juist? Overwegende, wat thans in die gevallen gebeurt, rijst de vraag: is de officier bevoegd die mededeeling te doen zonder toestemming van den Minister van Justitie of van den procureur-generaal?

Hebben dezen bezwaar tegen de niet-vervolging, wat moet er dan geschieden? Kunnen zij alsnog vervolging gelasten? Leest men art. 255, dan is het antwoord: neen.

Wanneer het voorkomt, dat in de Staten-Generaal een Minister ter verantwoording wordt geroepen over eene niet-vervolging en men in de volksvertegenwoordiging de meening is toegedaan, dat men wel had moeten vervolgen, hoe zal het dan gaan? Vervolging is niet meer mogelijk, misschien ten gevolge van een besluit van een nog weinig ervaren substituut-officier.

De toestand is thans zoo, dat wanneer een officier van justitie eene zaak ter zijde legt, de procureur-generaal en de Minister alsnog bevoegd blijven de vervolging te gelasten.

Heeft de rechtbank iemand buiten vervolging gesteld, dan kan niemand meer gelasten dezen te vervolgen; doch dan heeft men eene beslissing van een college, niet van één ambtenaar. Bovendien berust de laatstbedoelde buiten-vervolgingstelling op de omstandigheid, dat het feit of de dader niet strafbaar of het feit niet bewezen is, terwijl de officier van justitie de zaak kan laten liggen, omdat hij deze niet gewichtig genoeg acht.

Art. 250. Ten aanzien van dit artikel werd opgemerkt, dat het wel kent verwijzing naar de terechtzitting, maar niet, zoo-

als hiervoren bij art. 66 is uiteengezet, bevel tot gevangenneming. Herhaaldelijk maakten de rechtbanken gebruik van hare bevoegdheid, bij de verwijzing naar de terechtzitting gevangenneming te gelasten.

Art. 258. Het vereischte van woordelijke overeenstemming tusschen de omschrijving van het feit in de kennisgeving of in de beschikking tot verwijzing en die in de dagvaarding werd kleingeestig en nutteloos formalistisch geoordeeld. Men achtte het gelukkig, dat verandering van interpunctie niet is uitgesloten en dat niet van letterlijke overeenstemming sprake is; doch waar begint de eene en eindigt de andere?

Ook zag men eene autonomie tusschen dit artikel en de bepaling van art. 309 van het ontwerp, want wanneer de officier van justitie tijdig het gebrek in de telastlegging bemerkt, zal hij wel een schriftelijke wijziging overleggen, om dat te herstellen.

Art. 250 had dan ook de nietigheid behooren te beperken tot het geval, dat het ontbreken der overeenstemming tusschen de stukken den verdachte in zijne verdediging heeft geschaad of zoude kunnen schaden.

Art. 274. Dat kruisverhoor niet is toegestaan, werd door velen goedgekeurd.

Art. 275. Het voorschrift, dat aan de tafel der rechtbank behalve de rechters en den griffier niemand plaats neemt, vond bij velen instemming. Toch werd zeer betreurd, dat ten gevolge van de Nota van wijzigingen van 7 Februari 1920 (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1919—1920, 18, n°. 1) door dit voorschrift is vervallen de bepaling van art. 273 a, dat ten aanzien van hunne plaats in de rechtszaal tusschen den officier van justitie en den raadsman gelijkheid wordt betracht; beiden toch moeten gelijkelijk den verdachte en de getuigen in het aangezicht kunnen zien.

Anderen konden zich met dit gevoelen niet vereenigen.

Art. 280. De voorlezing van deze lijst is ten eenenmale overbodig.

Gewoonlijk is de voorlezing onverstaanbaar.

Art. 295. Terecht wordt hier niet voorgeschreven, dat de griffier moet voorlezen. Men meende, dat die voorlezing dus zoude kunnen gedaan worden zoowel door den president, als door de rechters, den officier van justitie, griffier, raadsman en verdachte, waardoor het stellen van vragen naar aanleiding van het voorgelezen zal worden vergemakkelijkt. Men vroeg, of deze zienswijze door den Minister wordt gedeeld.

Art. 296. Ware het niet beter geweest, aan het beleid van den voorzitter over te laten wie het eerst moet worden gehoord?

In het voorgedragen stelsel wordt de verdachte gehoord, nadat de getuigen gehoord zijn. Thans wordt gewoonlijk de beklagde het eerst gehoord. Dit is ook logisch, omdat uit het verhoor van den beklagde blijkt, of hij iets ontkent en zoo ja, welk deel der telastlegging. Eerst daaruit valt op te maken wat noodig is om het bewijs, ingeval van veroordeeling, samen te stellen.

Dikwijls is het bovendien zeer ongewenscht, dat de beklagde vóór hij zelf gehoord wordt, eerst hooren kan, wat de getuigen kunnen verklaren.

Een der leden wees op de bevoegdheid in artikel 298 gegeven, om vóór deze ondervraging den verdachte vragen te doen.

Daardoor kon hetzelfde bereikt worden, wat thans bijna geregeld geschiedt.

Art. 303. Op welke gronden kan de wraking geschieden? Waarom zijn deze niet omschreven?

Zal cassatie of hooger beroep tegen de uitspraak der rechtbank openstaan?

Art. 309. De vraag werd gedaan, of verandering van in de dagvaarding vermelde plaats of de telastlegging van niet in de dagvaarding vermeld opzet, het openbare ministerie recht geeft het te laste gelegde te wijzigen, zonder het feit tot een ander te maken. Men meende, dat dit in die bepaling uitdrukkelijk wordt geoorloofd verklaard, mits in het oog wordt gehouden, dat het feit niet wordt dat, waarvan beklagde vroeger was vrijgesproken.

Op de antinomie tusschen dit artikel en art. 258 is reeds bij de behandeling van laatstgenoemd artikel gewezen.

Art. 314. Het is niet duidelijk, waarom schorsing der zaak moet worden bevolen en waarom de terechtzitting gedurende den tijd gewijd aan het onderzoek, waarvoor de schorsing is bevolen, niet wordt voortgezet. Er is toch geen verschil tusschen het hooren van een getuige of verdachte in of buiten de gehoorzaal, en de valsche verklaring buiten de gehoorzaal zal toch zeker eveneens als meened, ingevolge art. 207 van het Strafwetboek strafbaar zijn. Of is dit niet het geval?

Ook art. 185 van het Wetboek van Strafrecht zal wel op zulk eene behandeling buiten de gehoorzaal toepasselijk zijn of toepasselijk verklaard moeten worden.

Men meende, dat art. 124 van het ontwerp hierin niet of niet voldoende voorziet.

Art. 337, 1ste en 2de lid. Welke is de bewijskracht van verklaringen van den verdachte elders dan bij het onderzoek op de terechtzitting afgelegd?

3de lid. De opmerking werd gemaakt, dat als verklaring van den verdachte — bewijsmiddel — alleen beschouwd wordt, hetgeen hij ter terechtzitting verklaart; zijne opgave voor den rechter-commissaris of voor de politie telt niet meer mede. In de praktijk is echter juist de bekentenis, voor den rechter-commissaris afgelegd, het bewijsmiddel bij uitstek.

Hoe zal nu — in het nieuwe stelsel — door de rechtbank gebruik kunnen worden gemaakt van de bekentenis voor den rechter-commissaris afgelegd?

Volgens art. 340 is, naar de meening van onderscheidene leden, het proces-verbaal van den rechter-commissaris, inhoudende de bekentenis van den verdachte, een bewijsmiddel. Dit kan echter niet meer bewijzen dan dat de rechter-commissaris heeft geconstateerd, wat de verdachte zeide. Dit is dus niet meer dan de verklaring van hetgeen een ander gezegd heeft, en staat gelijk met de verklaring van een getuige omtrent hetgeen een ander gezegd heeft.

De vraag rijst, welke bewijskracht moet aan deze verklaring worden toegekend? De praktijk van art. 340 zal ongetwijfeld moeilijkheden opleveren, omdat de wet niet uitdrukkelijk bepaalt, welke bewijskracht de bekentenis voor den rechter-commissaris afgelegd, en de erkenning voor de politie afgelegd, zullen hebben.

Een der leden wees er op, dat art. 340 in het geheel niet het oog heeft op verklaringen voor den rechter-commissaris afgelegd. Het spreekt toch van proces-verbaal van een opsporingsambtenaar. Wie opsporingsambtenaar is in den zin der wet, leert art. 141 van het ontwerp. Daaronder vindt men, volkomen juist overigens, niet den rechter-commissaris.

Naar de meening van sommigen die deze aangelegenheid ter sprake brachten, is het juist de verdienste van het bestaande wetboek, dat het de bewijskracht, zoowel van de bekentenis voor den rechter afgelegd (d. i. rechter ter terechtzitting en rechter-commissaris) als van de erkenning buiten rechte, erkent.

De onzekerheid die nu geschapen zal worden en tot moeilijkheden aanleiding kan geven, dient, naar veler meening, zoo spoedig mogelijk te worden weggenomen.

Art. 338. Wat moet worden verstaan onder getuige? Alleen de beëdigde of ook die, welke is aangemaand (zoals het geval is met getuigen met gebrekkige of ziekelijke geestvermogens of die onder de 16 jaren zijn (artt. 216)) om

de geheele waarheid of niets dan de waarheid te zeggen? Is de verklaring van deze onbeëdigde getuigen een bewijsmiddel?

Het feit, dat de beëdiging wordt vervangen door eene *aanmaning* (art. 216, 2de lid) sluit niet in zich, dat aan de onbeëdigde en beëdigde verklaring dezelfde waarde wordt toegekend. Dit dient vast te staan.

Heeft de onbeëdigde verklaring geen bewijskracht, hoe moeten dan misdrijven, gepleegd tegen kinderen, worden bewezen, als er niet meer is dan de bekentenis en de opgave van het kind?

De bekentenis alleen is niet voldoende, zegt art. 337. Thans voorziet het Wetboek in dit geval door te verklaren, „bekentenis, aangevuld door eene opgave van het kind, is voldoende”.

Art. 340. Is het niet noodig, dat de verslagen van deskundigen, om bewijskracht te hebben, zijn opgemaakt op den eed, belofte of verklaring, door hen, vóór het opmaken daarvan, afgelegd?

Artt. 353, 354, 355, 356. Deze artikelen bedreigen te kwistig nietigheid.

Art. 363. Verscheidene leden waren van oordeel, dat veel te veel strafzittingen zijn voorgeschreven. Dit zal tot groote vermeerdering van het aantal kantonrechters en ambtenaren van het openbaar ministerie leiden. Herhaaldelijk zal op een terechtzitting slechts een zeer beperkt aantal zaken kunnen worden behandeld. Dit zal den kantonrechter, den opsporings- en vervolgende ambtenaren veel tijd kosten zonder evenredig nut.

Een lid zag hierin geen bezwaar, omdat bespoediging der strafvervolgung door deze bepaling zeer in de hand wordt gewerkt.

Art. 365. Men vreesde, dat deze bepaling, met name het opmaken der lijst voor elk kanton, in de praktijk vele moeilijkheden zal opleveren.

Daar de lijsten voor de verschillende kantons verschillend zijn, zal rechtsonzekerheid ontstaan welke lijst geldt, wanneer een feit onder meer dan een kanton is gepleegd en het op de eene lijst wel, doch op de andere niet voorkomt.

Wijziging of aanvulling der lijst wordt niet uitdrukkelijk genoemd, maar zal toch zeker geoorloofd zijn.

Art. 372, 2de lid. Men achtte de hier voorgeschreven regeling omslachtig. Door wien en wanneer zal dit afschrift van de telastlegging moeten gemaakt worden? Door den griffier of door het openbaar ministerie?

Art. 374. Aan deze onmiddellijke uitspraak zijn bezwaren verbonden. Kalm overleg wordt daardoor zeer bemoeilijkt. De eerste indruk van een verdachte en van het bewijsmateriaal is niet altijd de beste.

Art. 377 n°. 10. Uitbreiding van de gevallen, waarin transactie mogelijk is, wordt door vele leden zeer wenschelijk geacht.

Art. 542. De betaling van boeten ter griffie werd ten eerste afgekeurd. De griffiers zullen daardoor aan hunnen eigenlijken werkring worden onttrokken. In ieder geval zal het personeel ter griffie moeten worden uitgebreid. Het wordt daardoor aan zijn eigenlijk werk onttrokken en met eene zeer ongewenschte geldelijke verantwoordelijkheid belast. Wie oefent daarop toezicht uit?

Aldus vastgesteld den 5den October 1920.

MENDELS.
BOSCH VAN OUD-AMELISWEERD.
VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
BINNERTS,
SMEENGE.